

FÓRUM ARCHIVÁROV

ROČNÍK: II.

ČÍSLO: 4

APRIL 1991

SLOVENSKÝ NÁRODNÝ ARCHÍV SKUTOČNOSŤOU ?

Novú budovu Slovenského národného archívu prevzali archívári do užívania ešte v roku 1983. Dostali v nej sídli Štátny ústredný archív Slovenskej republiky. Tak znie jeho názov podľa zákona SNR o archívnictve. Teraz je tu príležitosť zakotviť želaný názov v novele zákona SNR o archívnictve. V uplynulých dňoch požiadal I. námestník ministra vnútra SR pán Ing. Peter Berčík listom riaditeľa ŠOA SR pána Dr. Dáriusa Rusnáka a predsedu Spoločnosti slovenských archívárov pána Dr. Elemíra Rákoša, CSc. o zaujatie stanoviska k premenovaniu Štátneho ústredného archívu Slovenskej republiky na Slovenský národný archív. Prindšám ich odpovede:

Riaditeľ ŠOA SR
JUDr. D á r i u s R u s n á k

Bratislava 12. apríla 1991
Číslo: ŠOA-1216/1-1991

Vážený pán námestník,

v liste č. LP-95/1991 z 26. marca 1991 požadujete, aby som sa vyjadril k otázke adekvátnosti názvu nášho ústavu v súvislosti s pripravovanou novelou zákona SNR č. 149/1975 Zb. o archívnictve. Berúc v úvahu predovšetkým právne aspekty navrhovanej alternatívy názvu zastávam toto stanovisko:

- 1) Vychádzam z logickej požiadavky, že názvy ustanovizní majú zodpovedať prevládajúcej - ťažiskovému obsahu ich činnosti. Prevládajúcou činnosťou nášho ústavu je ochrana, zhromažďovanie a využívanie archívnych dokumentov z územia historického Slovenska, približne od 12. storočia dodnes. Predovšetkým ide o pramennú základňu slúžiacu potrebám historiografie, než potrebám štáto-právnym. Len v súčasnom období je činnosť nášho ústavu podstatne orientovaná na poskytovanie hodnoverných údajov pre potreby reštitúcie vlastníckych práv a pri overovaní osobných údajov, najmä zo sčítania ľudu v minulosti. Ide však o dočasnú vlnu, ktorá po nasýtení informačných potrieb zákonite upadne a zasa na dlhé obdobie bude prevládať služba pre bádateľskú historickú obec. A keďže hlavným obsahom našich archívnych dokumentov sú písomnosti z najširšej spoločenskej aktivity ľudí celonárodného významu (a nielen z produkcie štátnych orgánov) z historického územia Slovenska, je názov "Slovenský národný archív" najadekvatnejším vyjadrením jeho činnosti a postavenia.
- 2) To, že náš ústav je štátnou samostatnou rozpočtovou organizáciou, nie je automatickým dôvodom na to, aby v názve bolo označenie, že ide o "štátnu" ustanovizeň. Analogické názvy ako Slovenské národné múzeum, Slovenská národná galéria a Slovenská národná knižnica plne potvrdzujú zaužívanú právnu prax tvorby názvov, ktorá sa pre tento druh štátnych ustanovizní s vyšším celonárodným charakterom všeobecne vžila.
- 3) Ani dôvod, ktorý vychádza z potreby vyjadriť v názve organizačnú diferencovanosť sústavy štátnych archívov (oblastné, okresné, zvláštne) nie je absolútne determinujúcim. Keďže Slovenský národný archív je len jeden, táto jedinečnosť je dostatočným diferencným znakom odlišujúcim ho od ostatných archívov.
- 4) V zakladacej listine dnešného moderného objektu nášho archívu, ako aj v historickom názve na mramorovom stípe v jeho vestibule je názov " Slovenský národný archív", čo tiež podporuje skutočnosť, že dnešný názov je v rozpore s chápaním postavenia tohoto archívu jeho zakladateľmi i zveľadovateľmi.

Vychádzajúc z uvedeného, prosím Vás, pán námestník, o podporu tohoto môjho stanoviska za čo Vám osobne ďakujem.

S úctou

/

JUDR. Dárius Rušňák, v.r.

Predseda SGA
PhDr./Elemír Rákoš, OSc.

Bratislava 12. apríla 1991
Číslo: SSA-10/1991

Vážený pán námestník,

v súvislosti s prípravou novely zákona Slovenskej národnej rady o archívnictve a na Vaše požiadanie posielať Vám svoje stanovisko k zmene názvu štátneho ústredného archívu Slovenskej republiky na **Slovenský národný archív**.

1. Myšlienka premenovania našej najväčšej a najvýznamnejšej archívnej inštitúcie nie je nová. Zrodila sa v období formovania slovenského archívnictva po prijatí vládneho nariadenia o archívnictve. Konkrétnejšiu podobu dostala v čase, kedy sa započala príprava vystavby archívnej budovy v Bratislave, t. j. v rokoch 1958-1959. Názov Slovenský národný archív je zaznačený aj v pamätnej listine, ktorá bola vložená do základov novostavby budovy archívu v Bratislave na Machnáči 19. decembra 1975. Tento názov sa nachádza aj na mramorovom stípe vo vstupnej hale budovy.

2. Predchádzajúci politický režim nebral v úvahu želanie väčšiny archívárov nazvať náš archív Slovenským národným archívom. Preto aj do znenia zákona Slovenskej národnej rady o archívnictve z roku 1975 prešiel názov štátny ústredný archív Slovenskej socialistickej republiky.

3. Názov štátny ústredný archív Slovenskej socialistickej republiky sa neujal a nevil v radoch archívárov, ani v kultúrnej verejnosti, ale ani medzi občanmi. Zbytočne dlhý názov komolili nielen bežní občania, ale aj pracovníci verejných inštitúcií. Nevhodnosť prijatého názvu spočíva o. i. aj v tom, že štátnosť je tu vyjadrená dvakrát ("štátny" a "republiky"), čo najmä v preklade do cudzích jazykov pôsobí dosť nevhodne.

4. Názov štátny ústredný archív Slovenskej republiky pôsobí na občanov odpudzujúco. Nielen jednoduchí ľudia, ale aj mnohí vzdelanci vnímajú archív ako archív policajný a pracovníkov archívu považujú za príslušníkov štb. Naproti tomu názov Slovenský národný archív nevzbudzuje predstavu archívu štátnej bezpečnosti, navodzuje skôr predstavu kultúrnej a vedeckej inštitúcie, ktorú občan nedáva do súvisu s rezortným zaradením, čo je prijateľné pre občana, archív aj rezort.

5. Slovenský národný archív sa svojim významom zaraďuje k takým národným inštitúciám, ako je Slovenské národné múzeum, Slovenská národná galéria a Slovenská národná knižnica. Tieto inštitúcie ochraňujú národné kultúrne dedičstvo. Rozdiel medzi nimi spočíva iba v druhoch dokumentov tvoriacich súčasť národného kultúrneho dedičstva. V prípade archívu ide o archívne dokumenty, dokumentujúce kultúru správy vecí verejných od 12. storočia do súčasnosti. Nikto nepochybuje, že tieto národné inštitúcie sú súčasne štátnymi inštitúciami. Určujúcim faktorom pre názov inštitúcie azda nie je rezortná príslušnosť, ale skutočnosť, že inštitúcia ochraňuje dokumenty kultúry národa aj z čias, keď národ nebol svoj štát.

6. V Slovenskom národnom archíve sa nachádza množstvo významných archívnych dokumentov, ktorých pôvodcami boli štátne, ale aj neštátne inštitúcie, najmä cirkevné a náboženské ustanovizne, aj iné ustanovizne, rody a panstvá, rodiny i významní jednotlivci, politické strany, spolky, kultúrne a vedecké inštitúcie a záujmové spoločnosti.

7. Archívne dokumenty majúce atribúty štátnosti existujú v našom archíve iba z obdobia Slovenskej republiky, 1939-1945. Viaceré ďalšie fondy sú síce štátneho pôvodu, avšak nemajú atribúty štátnosti, nakoľko archívne dokumenty štátnomocenských orgánov sa nachádzajú v centrálnych archívoch Prahy, Viedne a Budapešti, ktoré boli hlavnými mestami štátov do ktorých patrilo aj Slovensko. Preto názov Slovenský národný archív je reálnejší a vystižnejší aj z hľadiska skladby archívnych fondov.

8. Slovenskí archivári vyslovili opätovne, tentoraz verejne, svoju požiadavku na Fóre slovenských archivárov dňa 21.12.1987, kedy v prevolaní požadovali premenovať štátny ústredný archív Slovenskej socialistickej republiky na Slovenský národný archív. S požiadavkou Fóra archivárov sa stotožnila aj Vedecká archívna rada, ktorá ju zakotvila do svojho uznesenia z marca 1990.

9. V rôznych krajinách sveta sa používajú rôzne názvy ústredných archívov (národný archív, ríšsky archív, krajinský archív, ústredný archív, štátny archív). Zrejme to závisí na pomeroch, zvyklostiach a mentalite občanov príslušných krajín. Na základe svojich dlhoročných skúseností, ale aj poznatkov ďalších pracovníkov archívu sa domnievam, že najvyhovujúcejším a pre občanov najpriateľnejším názvom archívu je Slovenský národný archív.

Dovoľujem si Vás, pán námestník, požiadať o podporu a tlačenie môjho stanoviska pri rozkovaní o archívnom zákone.

S úctou

PhDr. Eleaír Rákoš, CSc., v.r.

ARCHIVARI SPRAVILI KROK VPRED

Nuž áno, ale rýchlosťou hodnou iba ak storočnej unavenaj korytnačky. Či sa pohneme rýchlejšie a najmä kam, o to sa musí pričinif každý sám.

V SDA SR v Bratislave sa to ráno 4. apríla rýchlejšie hybať začalo. Pracovníci využili prítomnosť Dr. J. Beňku z Odboru archívnictva MV SR, ktorý by sa mal stať ich dobrou a najmä starostlivou "mamou". Predseda Spoločnosti slovenských archivarov Dr. E. Rákoš poskytol priestor k dialógu, ktorý ako sa ukázalo, bol už veľmi potrebný. Okolo stola si posadali zástupcovia pracovníkov jednotlivých oddelení: p. Wolfshörndl, p. Kotlanová, p. Bokes, p. Šarmírová, p. Bakošová, p. Böhmerová, s. Glasnáková a v kludnej atmosfére jeden po druhom predniesli pripomienky a problémy, ktoré nás všetkých ťažia.

Vari najzávažnejší bol problém týkajúci sa nedostatočnej informovanosti a následne na to "odôvodnenej, či neodôvodnenej" nespokojnosti s prácou na novej systemizácii archivarov i ostatných pracovníkov archívov. Lebo čas beží a finančnú, ale aj morálnu nedocenenosť od svojej vrchnosti i od celej spoločnosti najviac pociťuje obyčajný "sivý" archivar. Darmo, vraví sa syty hladnému neverí...

Doslova hororom sa pre archivarov stala všade prítomná reštitučná agenda. Väčšinu ľudí, ani tých zodpovedných, však nenapadlo, že okrem asi 4 mil. občanov (podľa tlače) sa dotkne predovšetkým archivarov, ktorých je proti tejto presile smiešna hŕstka. A týka sa ich to teda poriadne, sú priam zavalení nie len žiadosťami, ale i množstvom ešte dýchajúcich spisov zo zrušených organizácií a na skutočnú archívnu prácu už jednoducho nemajú čas.

A nakoniec, pre niekoho snád iba malichernosť. Všetci sa pamätáte na po-novembrové stretnutie, na ktorom sme sa o.i. dohodli na zmene názvu SDA SSR na Národný archív. Nové názvy ulíc už máme, i mnoho premasťovaných firiem, no archívu stále nie je dopriate, aby zo seba zmyl byrokraticko-totalitný titul.

Na všetky naše pripomienky Dr. Beňko reagoval a s úprimým prekvapením konštatoval, že "sa stretá s akousi nedôverou a napätím medzi archivarími a archívnu správou". Pripísal to najmä nedostatočnej vzájomnej informovanosti. Sľúbil, že sa bude osobne starať o naše problémy, bude nás pravidelne navštevovať a informovať.

Nuž a čo záverom? Cesta sa zdá byť otvorená, len tá naša korytnačka bude musief pridať do kroku ...

M. Glasnáková

A ešte pár slov na záver.

Onoho pre Bratislavu úplne ináč pamätného dňa 4. apríla prejavili pracovníci SOA SR záujem o stretnutie s hlavou SSA Dr. Rákošom. Zástupcovia jednotlivých oddelení archívu navrhovali v záujme riešenia náliehavých otázok slovenskej archívárskej obce zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia Spoločnosti. Predseda SSA upozornil, že k zvolaniu mimoriadneho zhromaždenia nepostačuje želanie pracovníkov jedného archívu, ale v zmysle stanov je potrebná žiadosť jednej tretiny členov spoločnosti. Viaceré z nastolených otázok však sú v určitom štádiu riešenia a preto Dr. Rákoš doporučil vyčkať na výsledky rokovaní vedejných OA MV SR. Stretnutie sa vďaka prítomnosti zástupcu OA MV SR Dr. Beňku, Dr. Rákoša a pracovníkov SOA SR stalo tripartitným a všetky zúčastnené strany si vypočuli ničo nové. Vzhľadom na to, že zo stretnutia nevznikol žiadny zápis, možno povedané zhrnúť asi takto:

a) Odbor archívnictva MV SR v čo najkratšom čase (bola reč o dvoch dňoch) doručí k rukám Dr. Rákoša materiál, ktorý bol predložený Ministerstvu práce a sociálnych vecí SR. Možnosť zoznámiť sa s jeho obsahom sa napokon posunula o dva týždne.

b) Odbor archívnictva MV SR bude podporovať a podnikne všetky kroky na presadenie zmeny názvu SOA SR v novele archívneho zákona resp. v novom zákone.

c) Dr. Beňko prisľúbil preskúmať možnosti posilnenia stavu pracovníkov v archívoch v súvislosti s vybavovaním reštitúcií a preberaním registratúr zrušených organizácií.

d) Dr. Beňko prijal požiadavku dodržiavania konkurzného konania pri obsadzovaní miest v archívoch, vrátane vyšších funkcií na OA MV SR.

Stretnutie s Dr. Beňkom sa stalo prisľubom k zlepšeniu ďalšej spolupráce s Odborom archívnictva MV SR. Veríme, že sa podarí tento prisľub dodržať a naplniť skutkami.

za prítomných F. Bokas

.....

ZO ZASADNUTIA VEDECKEJ ARCHÍVNEJ RADY

Prvé zasadnutie Vedeckej archívnej rady v roku 1991 sa konalo 14. marca. Hlavným predmetom rokovania bola novelizácia zákona SNR č. 149/1975 Zb. o archívnictve. Dôvody k novelizácii právnej normy slovenského archívnictva boli: zohľadnenie politických zmien v právnej úprave archívnictva; reakcia na deatizáciu hospodárskej sféry transformovaním dosahu zákona o archívnictve na ochranu písomností u ich pôvodcov; zohľadnenie zmien v organizácii miestnej štátnej správy a samosprávy a odrazu tejto skutočnosti na spravovanie časti štátnych archívov; rozsiahla liberalizácia podmienok prístupu verejnosti k archívnym dokumentom; eliminovanie archívnictvu cudzieho druhu kategorizácie časti archívnych dokumentov (KP, NKP). Na základe rokovaní a podkladov odboru archívnictva návrh na novelizovanie zákona vypracoval Legislatívny odbor MV SR a prerokovalo ho Kolégium ministra vnútra pre civilnosprávny úsek 22.2.1991. V zmysle záverov kolégia návrh na novelizovanie zákona SNR č. 149/1975 Zb. o archívnictve sa predkladá na pripomienkové konanie o.i. Vedeckej archívnej rade. Za najvážnejšie pripomienky z diskusie treba považovať: potrebu zvýraznenia postavenia Archívu hlavného mesta SR Bratislavy a Archívu mesta Košíc, ako štátnych archívov a ich uvedenie priamo v texte novely; K možnosti ponechania Vedeckej archívnej rady, ako poradného orgánu ministra vnútra v texte novely; K premenovaniu názvu Štátneho ústredného archívu SR na Slovenský národný archív Uznesenia, ktoré prijala VAR boli nasledujúce: odporúčanie, aby sa všetky pripomienky predložili Legislatívnemu odboru MV SR a osobitne, aby sa vypracoval list I. námestníkovi ministra, v ktorom sa tlaďčí stanovisko VAR k trom najvážnejším pripomienkam.

V rámci rozličného sa ešte hovorilo o vyhláške o správnych poplatkoch a o potrebe vydania inštrukcie k tvorbe a používaniu obecných symbolov.

Mária Stieberová

PORADA RIADITEĽOV ŠTÁTNÝCH OKRESNÝCH ARCHÍVOV

Jarná porada riaditeľov a vedúcich štátnych okresných archívov na Slovensku sa uskutočnila 20. - 21. marca 1991 v Liptovskom Hrádku. Jej účastníci boli informovaní o aktuálnych problémoch archívnictva v SR a zaoberali sa tým, čo je v súčasnosti akútne z hľadiska štátnych okresných archívov (organizačný poriadok ŠOKA, predarchívna starostlivosť, správne informácie a ich spoplatňovanie, novela zákona o archívnictve, atď.). Prvoradá

pozornosť sa venovala návrhu "Vzorového organizačného poriadku AMS, ANK a štátnych okresných archívov", ktorý predložil na posúdenie Odbor archívnictva MV SR, po predchádzajúcich pripomienkach a úpravách zo strany komisie zriadenej ad hoc. V centre pozornosti bola hlavne podstata organizačného postavenia štátnych okresných archívov v štruktúre okresných úradov, pričom riaditelia odmietli formuláciu: "štátny okresný archív je odborným zariadením okresného úradu" ako nevyhovujúcu a posúdili viaceré možnosti (medzi nimi napr. formuláciu "štátne okresné archívy sú odborné útvary okresného úradu") vedúce k vyjasneniu organizačného postavenia ŠOKA tak, aby bolo racionálne a čo najvyhodnejšie.

Neačnej rušná a pritom konštruktívna bola i debata k problematike správnych informácií a ich spoplatňovania, ktorú vyvolal výklad nového právneho predpisu platného v tejto oblasti. Dospelo sa k názoru, že bude prospešné pripraviť (v komisii) smernice (najlepšie medzirezortné) o postupe pri uplatňovaní príslušnej vyhlášky v praxi finančných úradov a štátnych archívov. Záver porady tvoril výklad k návrhu novely Zákona SNR č. 149/1975 Zb. o archívnictve. Pozornosť vzbudili viaceré úpravy, hlavne však zavedenie inštitútu mestských archívov a budúci názov dnešného štátneho ústredného archívu SR. K nemu sa vyjadril predovšetkým predseda Spoločnosti slovenských archivarov Dr. E. Rákoš, CSc., ktorý pomocou viacerých argumentov zdôvodňoval (a podľa mienky mnohých účastníkov porady aj zdôvodnil) opodstatnenosť zmeny názvu archívu na Slovenský národný archív. V tejto súvislosti sa ťažko dajú chápať názory viacerých prispievateľov časopisu Fórum archivarov, ktoré vzbudzujú dojem, že Odbor archívnictva ako kompetentný úrad je proti tomuto názvu: sú to názory nesprávne, pretože absolútna väčšina pracovníkov odboru - vrátane tých vedúcich pracovníkov, ktorí návrh novely z obsahového hľadiska pripravovali - tento názor akceptuje a mnohí ho aj podporujú. To však kolидуje s predstavami legislatívcov, ktorí - riadiac sa čisto právnymi dôvodmi a nie citom a archívnym utilitarizmom - túto konštrukciu v súčasnosti odmietajú a predpokladajú zmenu názvu archívu až v novom archívnom zákone.

Porada riaditeľov a vedúcich štátnych okresných archívov bola mimoriadne prospešná hlavne preto, že jej účastníci poukázali na niektoré slabé miesta pripravovaných organizačných predpisov a navrhli ich odstránenie a úpravu.

PhDr. Elo Sloboda

VALNÉ ZHROMAŽDENIE ČESKEJ ARCHÍVNEJ SPOLOČNOSTI

Dňa 20. februára 1991 sa konalo v Prahe valné zhromaždenie Českej archívnej spoločnosti. Po otvorení a voľbe volebnej a návrhovej komisie, správu o činnosti výboru predniesol PhDr. Ing. I. Martinovský, predseda ČAS. Informoval o tom, že spoločnosť bola zaregistrovaná 21. júla 1990. Z pôvodne prihlásených 400 záujemcov o členstvo, členské príspevky zaplatilo 200 členov. Oboznámil prítomných so stavom zakladania sekcií a o nadviazaní kontaktov s európskymi archívnymi spoločnosťami. Po jeho vystúpení pokladník spoločnosti pán L. Gottfried informoval o stave finančných prostriedkov spoločnosti.

Po správe revíznej komisie nasledovala diskusia k dočasným stanovám Českej archívnej spoločnosti, ktoré dostali členovia už pri prezentácii. Stanovy boli prijaté bez väčších zmien. Prítomní boli oboznámení i s programom činnosti ČAS na rok 1991. Plánuje sa uskutočnenie prednášok o spisovej manipulácii na FMV a o príprave archívárov k reštitučným zákonom, ďalej uskutočnenie III. konferencie českých archívárov v Hradci Králové a medzinárodnej konferencie na tému "Pramene k dejinám Horného Falcka v českých a k českým dejinám v hornofalckých archívoch".

Dopoludňajšie rokovanie sa skončilo voľbou predsedu spoločnosti, keďže táto otázka na predchádzajúcom valnom zhromaždení nebola definitívne uzavretá.

Poludňajšie rokovanie sa začalo vyhlásením výsledkov volieb, ktoré potvrdili do funkcie predsedu ČAS PhDr. Ing. I. Martinovského.

Hlavným bodom poobedňajšieho rokovania bola prednáška pána J. Frolíka, konzultanta pre archívnictvo a spisovú službu, námestníka FMV na tému "Spisová služba a archív FMV". Vo svojej prednáške pán Frolík sa zaoberal aj písomnosťami k lustrácii. V diskusii vystúpil námestník MV ČR JUDr. P. Zlátecký, CSc. Hovoril o aktuálnych otázkach archívov, pričom vzťah archívov k MV nazval "manželstvom z rozumu". Po ňom predseda Českej Vedeckej archívnej rady prof. PhDr. I. Hlaváček, CSc. informoval o činnosti VAR a vyslovil požiadavku na nový štatút VAR.

Riaditeľ AS MV ČR PhDr. O. Sládek, CSc., sa vo svojom vystúpení zaoberal priestorovými problémami českých archívov. Informoval o jednaniach s ministerstvom financií ČR a o problémoch predkladania materiálov do vlády ČR.

V diskusii odznel i názor, že archívy v súčasnej situácii pri presadzovaní svojich požiadaviek by mali využiť skutočnosť, že disponujú materiálmi, ktoré sú nenahraditeľné pri súčasných spoločenských premenách.

Valné zhromaždenie sa ukončilo prijatím uznesení, ktoré zdôrazňovali aj potrebu užšej spolupráce medzi stavovskými spoločnosťami archívárov Českej a Slovenskej republiky.

Veronika Nováková

PREŽIJE DOKUMENT SVOJHO PŔVODCU ?

Archívne dokumenty sú súčasťou národného kultúrneho dedičstva a bohatstva. Sú nezastupiteľnými svedkami histórie, vývoja, i histórie ľudskej spoločnosti. Jednou z hlavných úloh archívov je aj komplexná starostlivosť o archívne dokumenty, pozostávajúca zo súboru preventívnych opatrení a konzervátorskej a reštaurátorskej činnosti.

Z rozboru archívnych fondov vyplýva, že papier je nosičom informácií drvivej väčšiny dokumentov. Široká paleta rôznych druhov papierov v archívoch siaha od ručných papierov zo 14. stor. až po strojové papiere vyrábané v súčasnosti.

Š podobnou situáciou sa stretávame i v knižniciach. Knižničné fondy len v našich najväčších knižniciach predstavujú nielen nesmierne hodnoty tvorivej činnosti ľudskeho ducha, ale aj obrovské materiálne náklady spojené s touto činnosťou. Úloha papiera ako nosiča informácií má i v tejto oblasti dominantné a nezastupiteľné postavenie. V neposlednom rade sa papierovými dokumentami stretáva každý človek vo forme rôznych osobných či iných dokladov "od kolísky až po hrob".

Najstaršie papierové listiny v archívoch na Slovensku sú z prvej polovice 14. storočia. Tieto najstaršie papiere, vyrobené z handier technológiou stredovekých majstrov výroby papiera, vykazujú za predpokladu normálneho uloženia výborné mechanické vlastnosti i po mnohých storočiach. S rovnakou skúsenosťou sa stretávame v archívoch či knižniciach na celom svete.

Je paradoxom, že v celosvetovom meradle sa najväčším problémom z hľadiska stálosti a trvanlivosti stávajú moderné papiere z 19. a 20. stor., z obdobia najvyspelejšej techniky a papierenskej technológie. Otázka, či dokumenty a knihy zo súčasného obdobia splnia svoje poslanie a prinesú posolstvo aj budúcej generácii, sa stáva čoraz aktuálnejšou.

V istej správe vedenia Kongresovej knižnice vo Washingtone, ktorá je so svojimi 18 mil. zväzkami kníh jednou z najväčších na svete sa uvádza, že asi jedna tretina jej knižničného fondu (a to skoro všetko knihy vytlačené za posledných 100 rokov) sa nachádza v takom zlom stave v dôsledku nízkej kvality papiera, že ich nemožno požičiavať na štúdium a čítanie. Z prieskumu kníh vyprodukovaných v období 1900 - 1940 vyplýva, že 97 % z nich má životnosť len 50 rokov, alebo dokonca ešte menej.

(pokračovanie nabadúce)

Jozef Hanus